

Bert Philipsen pleit voor rust, regelmaat en loslaten

‘Robot en weidegang: blijf bij je systeem’

Robotmelken en weidegang is een kwestie van goed plannen, een doordacht systeem hebben, consequent handelen en loslaten. Dat stelt Bert Philipsen van Wageningen Livestock Research. „Zoek de werkwijze die bij je past. Weet wat je wilt en zoek naar rust en regelmaat. Dan kan robotmelken plus weidegang een succes worden.”

Onderzoeker Bert Philipsen is een groot voorstander van weidegang voor koeien. Maar weiden doe je er niet zomaar even bij, zegt de weidespecialist. „Dat geldt voor boeren met een traditionele melkstal, maar vooral ook voor veehouders met een automatisch melksysteem.” Toch is een combinatie van robotmelken en weiden goed mogelijk, vindt hij. „Op dit moment past 20 procent van de bedrijven robotmelken toe en de verwachting is dat dit aandeel richting de 30 procent zal gaan. Van deze bedrijven doet – hoewel per

regio verschillend – ruim 50 procent aan een vorm van weidegang. Dat geeft aan dat de combinatie van robot en weidegang kan. Maar in veel gevallen kan het beter.” In de oktober-editie van dit blad werd de studieclubrubriek gewijd aan een groep Noord-Hollandse boeren die robotmelken met weidegang combineren. De veehouders gaven daarin aan dat de combinatie op zich goed kan, maar dat het traject niet altijd zonder slag of stoot verloopt. Problemen waar de AMS-boeren tegenaan lopen, zijn een

geschikt beweidingssysteem, de situering van de melkrobot in een bestaande stal, een goede koerouting en de begeleiding door adviserende partijen, zoals dealers, voervertegenwoordigers en dierenartsen. De robotmelkers bekruipt soms het gevoel dat zij keer op keer het wiel opnieuw moeten uitvinden.

Jarenlang leerproces

Robotmelken en weidegang is een proces waar een aantal jaren overheen gaat, voordat

Bert Philipsen: „AMS-boeren die aan weidegang doen, kunnen het best voor één robuust systeem kiezen, dat ze gedurende het hele weidegangseizoen blijven toepassen.“

je het goed in de vingers hebt, stelt Philipsen. „Wij adviseren melkveehouders om een robot in de winterperiode te installeren, zodat de koeien tijdens de wintermaanden aan het systeem kunnen wennen. In het voorjaar kunnen de dieren dan naar buiten. Het voordeel daarvan is dat de boer en de koeien het ritme van weidegang meteen kunnen oppakken. Als je besluit de koeien de eerste zomerperiode op stal te houden, is het daarna een stuk moeilijker om weer de combinatie met beweiding te maken.“

Als de koeien eenmaal buiten lopen, is het belangrijk de dieren in beweging te houden, vervolgt hij. Er treden doorgaans twee klassieke problemen op: of de koeien willen niet naar buiten om te vreten, of de koeien willen niet naar binnen om gemolken te worden. Het eerste probleem zie je vaker in intensievere gebieden, het tweede probleem juist in weidegebieden, aldus Philipsen. „Dan wordt ritme belangrijk, om de beweging erin te houden. De koe is een gewoontedier en een kudde-dier. Gebruik dat natuurlijke gedrag van een koe om haar zelf tussen wei, stal en robot te laten lopen. Ze komt in beweging voor weidegras en bijvoeding, maar ze wil ook graag bij haar kuddegenoten blijven. Bied haar structuur en regelmaat. Daar heb je als veehouder veel voordeel van.“

Sturen met voeding

Een boer kan hierin sturen met weidegras en bijvoeding. Weidegang pakt het beste uit als koeien veel grazen in de tijd dat ze in het land zijn. Dat betekent dat de veehouder zijn dieren dagelijks vers en smakelijk gras moet aanbieden, benadrukt de onderzoeker. „Het helpt ook als de koeien met een beetje trek naar buiten gaan.“ Beweidingsystemen met een vast dagelijks ritme werken het best bij robotmelken, vervolgt hij. „In echte weidegebieden is stripweiden een goede oplossing. Door de koeien drie verse stroken gras per dag aan te bieden, houd je ze maximaal in beweging van strook naar stal en terug naar een verse strook gras. Zo krijg je maximaal weidegras in de koeien en kom je ruim aan je 2,5 melkingen per dag.“ Daarnaast mag de voergang best een periode op een dag leeg zijn, vindt hij. „Anders denkt een koe al snel: waarom zou ik nog naar buiten gaan?“ Een goed moment van bijvoeding is een of twee uur voor het tijdstip dat de boer alle koeien binnen wil hebben en achterblijvers gaat ophalen. „De koeien leren dan vrij snel dat ze dan naar binnen moeten voor bijvoeding. Daardoor krijg je ook minder achterblijvers in het land.“

Weidegangvarianten

Hoewel stripweiden een wat arbeidsintensiever systeem lijkt, denkt Philipsen dat dit beweidingsstelsel niet

per definitie meer werk hoeft te kosten.

„Het weiden op zich brengt wel extra werk met zich mee, maar je bespaart werk op het gebied van bijvoeren, boxen schoonmaken, inkuielen en mest uitrijden. Daarnaast zie je vaak dat het eventuele meerwerk goed wordt betaald door een lagere kostprijs.“

Een AMS-veehouder die minder intensief wil beweiden, kan voor roterend standweiden of een systeem met dagelijks omweiden of rantsoenweiden kiezen. Dagelijks omweiden en rantsoenweiden zijn varianten op het stripweiden, legt Philipsen uit. „Bij stripgrazen werk je met een voor- en achterdraad. Bij rantsoenweiden heb je alleen een voordraad. Het stuk wordt dan steeds wat groter. De verliezen nemen echter wel toe, omdat de koeien meerdere dagen door het ‘achterstuk’ lopen. Dagelijks omweiden is dagelijks een ‘vast omheind’ perceel geven. De oppervlakte is dan niet flexibel en je kunt niet corrigeren als het gras wat langer of korter is.“

Siëstasysteem

Philipsen is er geen voorstander van om in een hete zomermaand, zoals afgelopen juli, het systeem helemaal om te gooien. „Boeren met een melkstal zijn flexibeler om het dag- en nachtritme aan te passen, maar AMS-veehouders moeten daar voorzichtig mee zijn. Door over te schakelen naar een ander systeem haal je de koe uit haar ritme. Het valt dan niet mee om in het najaar het vertrouwde systeem weer op te pakken. Ik zou liever een schema zoeken waarmee je minder kwetsbaar bent voor warme periodes.“ Dat kan bijvoorbeeld door standaard vroeg op de dag of laat op de dag te weiden, geeft hij als voorbeeld. Of in een soort ‘siëstasysteem’. „Veehouders kunnen het best voor één robuust systeem kiezen, dat ze gedurende het hele weideseizoen consequent blijven toepassen. Maak wel een plan om hittestress te voorkomen en stel een regenrantsoen in voor dagen met veel regen. Maar kies bij voorkeur voor één vast ritme en houd je daar aan.“

Weideselectiepoort

Boeren met bestaande stallen worstelen nog wel eens met de juiste plek voor de robot en de juiste koerouting in de stal, in combinatie met weidegang. Volgens Philipsen is een belangrijke les uit de praktijk dat wanneer een AMS-veehouder een flinke hoeveelheid gras in zijn koeien wil krijgen, er in ieder geval een weideselectiepoort nodig is. Op de vraag of deze poort binnen of buiten moet staan, antwoordt hij heel beslist ‘buiten’. „Dat zorgt ervoor dat de koeien gemakkelijker naar buiten gaan. Je ziet in veel stallen dat de weideselectiepoort binnen staat. Dat geeft opstoppingen van koeien

Vijf concepten

De vijf weidegangconcepten voor robotmelken zijn als flyer te bekijken op www.melkvee.nl in het dossier ‘vakblad Melkvee’.

die bijvoorbeeld na het melken niet terug naar buiten willen. Daarnaast staat de poort in de winter en tijdens staluren alleen maar in de weg.“ Verder kan een boer met een weideselectiepoort meteen differentiatie aanbrenge binnen het koppel. „Je kunt bijvoorbeeld de verse koeien als eerste naar buiten sturen, zodat zij het meeste verse gras kunnen eten.“

Een ander belangrijk aandachtspunt is dat de koeien elkaar in de stal goed moeten kunnen passeren en geen obstakels moeten tegenkomen. In nieuwe stallen hebben boeren, robotdealers en stalinrichters de situering van de melkrobot meestal wel goed in beeld, maar in een bestaande huisvesting is dat wat minder eenvoudig. Hier is maatwerk nodig, zegt de weidespecialist. „Koeien mogen elkaar niet in de weg lopen, er moet voldoende ruimte zijn. Zorg daarom voor twee aparte looppaden voor het heen en weer-verkeer en dus ook voor twee aparte uitgangen. Verder moet de robot zo staan opgesteld dat de koeien direct de goede richting op lopen. Vermijd scherpe bochten bij de in- en uitloop van de stal en zorg voor brede kavelpaden. Ons advies aan robotboeren is om op diverse bedrijven te gaan kijken en daar de bestaande koeroutes te gaan lopen. Dan kan de boer zelf ervaren hoe logisch die zijn.“

Vijf weideconcepten

Een team van weidegangexperts heeft namens Stichting Weidegang samen met vijftig weidende AMS-veehouders de koppen bij elkaar gestoken en onder leiding van Bert Philipsen alle ervaringen omgezet in vijf weideconcepten (zie melkvee.nl). Deze concepten beschrijven diverse bedrijfssystemen waarmee een melkveehouder met een melkrobot kan weiden. Philipsen: „De concepten bieden houvast in het maken van keuzes en laten zien aan welke knoppen je kunt draaien om de beweiding voor jouw bedrijf te optimaliseren.“

De concepten presteren verschillend op de punten gras, arbeidsgemak, weidevakmanschap en melkproductie. „Elke melkveehouder heeft immers zijn eigen specifieke manier van bedrijfsvoering. Het gaat hier om een leidraad die naar schatting op 50 tot 60 procent van de bedrijven toepasbaar is. Een boer die robotmelken en weidegang in zijn bedrijf wil implementeren, kan de modellen bijvoorbeeld gebruiken voor keukentafelgesprekken met een robotdealer, veevoervoerlichter en dierenarts.“ De concepten zijn overigens niet heilig, besluit hij. „Als ze zich doorontwikkelen, ben ik de eerste die daar blij mee is.“ ■